

**ŽMONIŲ SU NEGALIA TEISIŲ STEBĖSENOS KOMISIJA
PRIE LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS**

**2021 M. GRUODŽIO 22 D. POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2021-12-23 Nr. *NKP-15*

Vilnius

Posėdis vyko 2021 m. gruodžio 22 d., 10.00 – 13.30 val., Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (Gedimino pr. 11, Vilnius) nuotoliniu būdu „Microsoft Teams“ platformoje.

Dalyvavo: Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos nariai: Kristina Dūdonytė, Dalia Mikalauskaitė, Aidas Gudavičius.

DARBOTVARKĖ:

1. 2021 m. gruodžio 22 d. Komisijos posėdžio sekretoriaus išrinkimas.
2. Dėl statistikos pagal negalios pobūdį.
3. Dėl individualios pagalbos.
4. Dėl užimtumo užtikrinimo atviroje bendruomenėje.
5. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA. Dalios M. išrinkimas 2021 m. gruodžio 22 d. Komisijos posėdžio sekretore.

NUTARTA. Pritarti (bendru sutarimu).

2. SVARSTYTA. Pagal informaciją, pateiktą Komisijos susitikimuose su Lietuvos Respublikos savivaldybių ir vietinių nevyriausybinų organizacijų atstovais, darytina objektyvi išvada, kad nei viena Lietuvos savivaldybė neturi duomenų apie savo teritorijoje gyvenančių asmenų negalios pobūdį, individualių pagalbų jiems poreikį ir neturėdamos būtinų statistinių duomenų savivaldybės faktiškai neplanuoja keleriems metams į priekį nei individualių pagalbų, nei socialinių paslaugų asmenims su negalia ir jų šeimų nariams poreikio. Dalia M. paminėjo, kad savivaldybės tokią poreikių

neplanavimo ir jų nežinojimo situaciją, iš esmės *pasiteisina* Bendruoju asmens duomenų apsaugos reglamentu ir kitomis administracinėmis priemonėmis.

NUTARTA. Rekomenduoti valstybei nedelsiant imtis reikalingų priemonių, kad savivaldybės būtų įpareigos nuolatos rinkti gyventojų statistiniai duomenis pagal negalios pobūdį ir užtikrinti Konvencijos 31 straipsnio ir Rekomendacijų 63 ir 64 punktų įgyvendinimą.

3. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos XVIII Vyriausybė yra išsikėlusį tikslą pereiti nuo vienodų socialinių paslaugų teikimo visiems prie individualizuotos pagalbos, tačiau Komisija konstatuoja, kad praktiškai visose Lietuvos apskričių savivaldybėse tokia galimybė žmonėms su negalia nėra užtikrinama. Aidas G. pažymėjo, kad daugumoje savivaldybių atsakingi darbuotojai vadovaujasi biurokratišku požiūriu, kuris nėra teisingas ir prieštarauja Konvencijos nuostatomis. Dalia M. priminė, kad vyrauja neleistinas ir absoliučiai neteisingas savivaldybių darbuotojų požiūris ir „supratimas“, kad pats žmogus su negalia turi ieškoti pagalbos ir kreiptis dėl jos, nors asmeniui pritaikyta forma/būdu informacijos apie savivaldybėje teikiamas pagalbos paslaugas nėra pateikiama. Kristina D. pažymėjo, kad žmonės su negalia nesikreipia į savivaldybę dėl individualios pagalbos ne todėl, kad pagalbos jiems nereikia, o dėl finansinių sunkumų prisimokant už pagalbos paslaugas. Dalia M. pažymėjo, kad dėl savivaldybėse egzistuojančio biurokratinio požiūrio ir pagalbų nesuteikimo, labai dažnai asmenys su sunkia/kompleksine negalia ir dideliais pagalbų poreikiais yra priversti „pasirinkti“ gyventi ilgalaikės socialinės globos įstaigose.

NUTARTA. Rekomenduoti valstybei dėti maksimalias pastangas, kad individualius poreikius atitinkančios pagalbos žmonėms su negalia būtų teikiamos, nepažeidžiant Konvencijos 5, 9, 19 str. ir asmenys su negalia nebūtų priversti gyventi pagal vienintelį „pasirinkimą“ – gyventi įstaigoje, nes toks „pasirinkimas“ pažeidžia žmogaus su negalia teises ir akivaizdžiai prieštarauja Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija) nuostatomis. Visų lygių valdžios įstaigoms, vykdančioms valstybės įsipareigojimus Konvencijai, privalu nustatyti tinkamą finansavimą, kad žmonėms su negalia ir jų šeimoms būtų užtikrintos pagalbos pagal negalios pobūdį visose gyvenimo srityse.

4. SVARSTYTA. Komisija, vertindama apskirtyse atliktos stebėsenos duomenis, nustatė, kad absoliuti dauguma savivaldybių neturi programų ir strategijų, kurios būtų skirtos savivaldybių teritorijoje gyvenančių žmonių su negalia užimtumui didinti. Aidas G. pažymėjo, kad remiantis kitų šalių gerąja patirtimi, rekomenduotina, kad savivaldybės glaudžiau bendradarbiautų su jų teritorijose veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis, sprendžiant žmonių su negalia užimtumo problemas atviroje bendruomenėje. Dalia M. pasiūlė, kad vienas iš tinkamų bendradarbiavimo pavyzdžių galėtų būti asmenų su negalia darbiniai santykiai su savivaldybėmis: pvz. teritorijų tvarkymo, gėlynų

apželdinimo ir kitus darbus galėtų atlikti žmonės su negalia atstovaujanti nevyriausybines organizacijos, aktyviai įtraukdamos pačius asmenis su negalia ir užtikrindamos jiems tikslingas pagaldas.

NUTARTA. Rekomenduoti valstybei užtikrinti Konvencijos 27 straipsnio įgyvendinimą ir sukurti tinkamas sąlygas asmenims su negalia lygiomis galimybėmis dalyvauti darbinuose santykiuose, o kiekvienai savivaldybei parengti programą ir strategiją, kuri būtų skirta jos teritorijoje gyvenančių žmonių su negalia užimtumui didinti. Kitas rekomendacijas parengti iki sekančio posėdžio.

Komisijos pirmininkė

Kristina Dūdonytė

Komisijos sekretorė

Dalia Mikalauskaitė